І чужому научайтесь,
І свого не цурайтесь ...

Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 59. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 30-го БЕРЕЗНЯ 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MARCH 30, 1965 No. 59. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Понеділок, 29 березня 1965 р.

В АМЕРИЦІ

ЗЕМЛЕТРУС В ЦЕНТРІ ЧІЛЕ СПРИЧИНИВ СМЕРТЬ ПОНАД 400 ОСІБ 28-го березня. Понад 20 осіб були вбиті в домах, що завалилися внаслідок землетрусу, а понад 400 осіб втопилися, бо землетрус прорвав греблю, 230 стіп заввишки, і вода залила долину, в якій жили коло 600 осіб, селян і копальняних робітників. 70 фармерських домів і котеджів вода забрала з собою. Землетрус був найсильніший в центрі Чіле, недалеко Сантіяґо. Уряд оголосив виїмковий стан в провінції Вальпаріазо. Знищення й в кількох містах, населення яких сягає від 5,000 до 25,000 осіб.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ВИПОВІВ ВІЙНУ ОРГАНІЗАЦІЇ КУ КЛУС КЛАН і заявив, що внесе до Конґресу законопроєкт про те, щоб можна було контролювати цю організацію, яка виступає проти рівних прав для кольорового населення. Президент промовляв в телевізії в п'ятницю увечері після того, як виявилося, що аґенти Федерального Бюра Інвестиґацій заарештували 4-ох членів ККК у зв'язку із вбивством білої жінки з Дітройту, В. Ґреґґ Ліюззо. „Імперіяльний чарівник" ККК Роберт М. Шелтон назвав Президента „проклятим брехуном", коли довідався, що Джансон публічно виступив проти Ку Клукс Клану. Провідник негрів д-р Мартин Лютер Кінґ пропонує, щоб ціла Америка бойкотувала всі товари, продуковані в Алабамі, і щоб федеральний уряд припинив свою підмогу стейтові, як довго не виконає закону про реєстрацію негритянських виборців.

ПРОВІДНИК ККК ТВЕРДИТЬ, ЩО ВБИВСТВА В АЛАБАМІ — ЦЕ НАСЛІДКИ КОМУНІСТИЧНОЇ ЗМОВИ. „Імперіяльний чарівник" Ку Клукс Клану Роберт Шелтон твердить, що вбивства пані В. Ґреґґ Ліюззо і о. Джеймса Д. Рібба були заплановані комуністами на те, щоб скомпромітувати праву опозицію в Алабамі і в цілій Америці. Шелтон казав на пресовій конференції, що Інвестиґаційне бюро Клану веде слідство в справі можливих комуністичних зв'язків пані Ліюззо. Ця „біля жінка", казав Шелтон, не була кілька місяців вдома, але була на демонстрації. Про о. Рібба казав Шелтон, що він і так вмирав на пістряка. Віце-президент Гюберт Г. Гомфрі відвідав родину пані Ліюззо в Дітройті та передав їй співчуття від президента Джансона та свої. Президент заявив, що ціла країна співчуває родині вбитої.

АСТРОНАВТИ ҐРІССОМ І ЯНҐ ВІДЗНАЧЕНІ ПРЕЗИДЕНТОМ ДЖАНСОНОМ МЕДАЛЯМИ ЗА ВИЗНАЧНУ СЛУЖБУ, в п'ятницю в Білому Домі. Президент назвав їх „відважними, патріотичними, рицарськими і виїмковими молодими американцями". Президент казав, що американці не дбають про те, щоб виконувати якісь надзвичайні речі, бо мають перед очима безпеку людини та певний і тривкий успіх. Це був натяк на совєтських астронавтів, з яких один вискочив був із кабіни. Президент відзначив і двох науковців, д-ра Роберта С. Сіменса і Гарріса М. Шурмаєра. Астронавт майор Вірджіл І. Ґріссом і командор Джан В. Янґ на понеділок 29-го березня запрошені до Ню Йорку.

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ СХВАЛИЛА $1,300,000,000 НА ДОПОМОГУ ШКІЛЬНИЦТВУ, що є першим законопроєктом в цій ділянці. Президент Джансон виявив вдоволення із рішення Палати і заповів, що і Сенат незабаром ухвалить урядову шкільну програму. За схвалення проєкту голосували 263 конґресмени, а проти були 153. „За" були 228 демократів і 35 республіканців, а „проти" — 96 республіканців і 57 демократів. Подібні проєкти, але в меншому об'ємі, були ухвалювані в 1960 і 1961 роках, але не стали законом з огляду на різницю поглядів в справі допомоги парафіяльним школам.

У СВІТІ

МИРОВИЙ ПОСЕРЕДНИК ВІД ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ДЛЯ КІПРУ ҐАЛЬО ПЛЯЗА ЛЯССО З ЕКВАДОРУ НАПОЛЯГАЄ у своєму звіті до Секретаріяту ОН, щоб негайно „всі заінтересовані сторони" розпочали переговори. Однак водночас він стверджує, що його піврічна місія фактично невдачна, бо він не створив бази для успішної конференції, яка тривко мирно розв'язала б проблему Кіпру: спору між греками і турками.

СССР ЗГОЛОСИВ ДО ЗДА НОТУ ПРОТЕСТУ проти здогадного вживання Америкою у Південному В'єтнамі „трійливого газу". Американська амбасада у Москві не прийняла тієї ноти, ствердивши, що совєтська нота спирається на фальшивих твердженнях. ЗДА вживають у Південному В'єтнамі такого самого газу, що ним користується поліція у цілому світі проти вуличних демонстрантів.

ЄГИПЕТ ЗАПРОПОНУВАВ АМЕРИЦІ ДАРУНОК: 2.000-річну святиню з Дендуру, врятовану міжнародними фондами, в тому 16 мільйонів дол. від ЗДА, від затоплення водами внаслідку збудування Асванської греблі. Святиня збудована за 30 років перед нар. Христа, має 50 стіп довжини, 20 ширини і 30 висоти. Її розібрали, кожний камінь понумерували і „спакували" для перевозу.

33-ЧЛЕННА КОМІСІЯ ОН ДЛЯ МИРОВИХ АКЦІЙ КРИТИКУВАЛА ЗДА за війну у Південному В'єтнамі, замість займатися справою, для якої її створено: способом фінансування міжнародного війська та стягання боргів від СССР, Франції й інших членських держав. Провокаційні промови виголосили речники всіх комуністичних країн, включно з „невтральною" Юґославією. Речники ЗДА, Британії і Австралії дали різку відповідь. Комісію створено 18 лютого. Її відклали тепер до кінця квітня.

МІЖ ФІЛІППІНАМИ Й ІНДОНЕЗІЄЮ ЗАГОСТРИЛИСЬ ВЗАЄМИНИ: 40-членна делеґація філіппінських конґресменів виїхала на Мінданао, південний філіппінський острів, заалярмовані вістками, що між 15.000 іміґрантів з Індонезії є багато шпигунів, „фахівців" від підривно-терористичної акції та індонезійських старшин.

ГЕН. МОШЕ ДАЯН, КОЛ. КОМАНДАНТ ІЗРАЇЛЬСЬКОЇ АРМІЇ, ПОРУЧАЄ війну проти арабських сусідів, якщо вони здійснюватимуть свій проєкт — звернення корита ріки Йордану. Даян — дуже популярний і впливовий в Ізраїлі. Ізраїльський прем'єр Леві Ешколь висловився під час теперішньої візити в Лондоні дуже скептично про можливості збереження миру на Середньому Сході.

ПАКІСТАН І КОМУНІСТИЧНИЙ КИТАЙ ПІДПИСАЛИ ДОГОВІР про уточнення кордону між ними, головно в неприступних гімалайських горах. Індія твердить, що в тому договорі порушено територію, до якої Індія має претенсію, тому вона того договору не визнає. Між Пакістаном і Індією існує затяжний кордонний спір.

ДО ЄГИПТУ ПРИБУВ ВТРЕТЄ РЕЧНИК ЗАХІДНЬОНІМЕЦЬКОГО КАНЦЛЕРА Людвіґа Ергарда, щоб переконати президента Нассера, щоб Єгипет не визнавав комуністичної Східньої Німеччини, бо тоді Західня Німеччина мусить зірвати всі зв'язки з Єгиптом. Нассер буцім-то усвідомив собі, що загнався задалеко з провокаційним запрошенням і гостюванням комуніста Вальтера Ульбріхта, бо більшість арабських країн не хочуть зривати взаємин з Західньою Німеччиною.

Академія на пошану Кардинала Йосифа Сліпого у Філядельфії відбудеться під почесним патронатом Митрополита Амврозія Сенишина

Філядельфія. — Щоденник „Америка" подав у числі з 26 березня повідомлення такого змісту: „В суботу, 3 квітня ц. р., в залі Дівочої Середньої школи при Брод і Олней вулицях, відбудеться врочиста Академія в пошану Й. Е. Кардинала Кир Йосифа Сліпого, Києво-Галицького Митрополита й Верховного Архиєпископа, почесний патронат над якою обійняв ВПреосвященніший Митрополит Кир Амврозій.

Академія відбудеться заходами місцевого Відділу УККА, Філядельфійського Комітету Акції за Український Католицький Патріярхат і українських організацій міста Філядельфії. У програмі участь беруть: о. крилош. Роман Лободич (святочне слово) Дарія Каранович-Гординська, Галина Андреадіс, Йосиф Гірняк і хор „Кобзар". Увесь дохід з імпрези призначений на Український Католицький Унівреситет в Римі. Організатори Академії звернулися з закликом до всіх місцевих організацій стриматися з будь-якими імпрезами цього дня і запросили загал нашого громадянства взяти масову участь в Академії в пошану нашого Кардинала".

Маріян Коць очолив Відділ УККА в Джерзі Сиги

Джерзі Ситі. — Маріян Коць, управитель місцевої кредитової кооперативи „Самопомочі" та голова Ділового Комітету, що займається виданням десятитомової праці проф. Зенона Лиська „Українські народні мельодії", був обраний на голову місцевого Відділу Українського Конґресового Комітету в результаті Загальних Зборів цього Відділу, що відбулися тут у приміщеннях УНДому минулої неділі, 28-го березня. Дотеперішній довголітній (впродовж 7-ох років) голова цього Відділу, Володимир Вілик, рішучо відмовлявся від поновної кандидатури на голову й в новій управі очолив Контрольну Комісію. Дальший склад Управи залишився такий самий, з Маркіяном Коцем, як секретарем, проф. Ващуком — культурно - освітнім референтом, п. Колодієм — скарбником та всіми іншими. На зборах, в яких взяло участь кругло півсотні репрезентантів місцевих організацій, був приявний репрезентант Централі УККА, мґр Іван Базарко, який виголосив доповідь про стан, завдання і цілі та працю УККомітету в користь української спільноти в Америці в допомозі визвольним змаганням українського народу. Звіти дотеперішнього голови Відділу УККА, п. Вілика, секретаря Маркіяна Коця, культурно-освітнього референта проф. Ващука, скарбника п. Колодія то голови Контрольної Комісії підкреслювали приі ладну працю і співпрацю в Громаді, в якій немає ніяких суттєвих розходжень. Зокрема підкреслювано прикладну співпрацю Відділу УККА та його складових організацій з місцевими, українською католицькою та православною, парафіями. Завдяки цій згоді і співпраці, Відділ УККА, як і ціла Громада здобули ряд видатних успіхів у відзначуванні загально - національних роковин, поширювання правди про Україну та збірки фондів на добрі цілі. Факт, що місцева американська газета вислала на відкриття пам'ятник Т. Шевченкові у Вашинґтоні в червні минулого року аж двох своїх кореспондентів і опісля присвятила цій справі цілу сторінку, включно із редакційним коментарем говорить своєю мовою. Звітодавці зокрема підкреслювали співпрацю молодечих організацій: Станиці Пласту й Осередку СУМА, як і Українського Народного Дому. Фінанси Відділу УККА в звітовому часі заключались сумою $4 731, з чого по майже дві тисячі ($1 901) зібрано на Народний Фонд для централі УККА. Під час нарад окрему увагу віддано для обговорення останніх постанов і резолюцій Ради Директорів УККА, які однодушно схвалено. Зборами, що ними проводила президія в складі: А. Драган — голова, проф. Савчук — заступник й інж. Харченко — секретар, закінчено співом „Ще не вмерла".

„Тризуб" втратив дві точки в зустрічі з „Ґотче"

Ню Йорк, 28-го березня. — Футболісти „Тризуба" програли тут вислідом 0:1 свої чергові мистецькі змагання Ліґи Східньої Конференції зі сильною німецькою дружиною „Б. В. Ґотче", яка перед двома тижнями перемогла 3:0 одинадцятку УСК-у Ню Йорк. Завзята, але обережна гра зі змінним щастям виявила технічну перевагу „Тризуба". Щільна оборона воріт обидвох суперників вдержала безворітний вислід зустрічі до 80-ої хвилини, коли напад німців здобув зі швидкої акції і не без вини нерішучого воротаря „Тризуба" Свича одинокі і рішальні ворота. Заважила на долі змагань різниця у лініях нападу двох дружин. Технічно кращий напад „Тризуба" діяв надто повільно, тоді коли молоді та амбітні німці вели швидкі акції. Нападові „Тризуба", який натрапив на тверду і рішучу оборону господарів, приходилося обстрілювати ворота з далека, що мимо ряду дуже добрих стрілів не могло принести успіху. Напад німців мав менше цільних стрілів по воротах і прогайнував у першій півгрі карного, з якого м'яч відбився від поперечки і стовпа та вернувся в поле.

Це були змагання двох першунів груп північної та південної Ліґи Східньої Конференції. Після цієї зустрічі у південній групі УСК Нью Йорк і „Тризуб" знову зрівнялися в числі точок (19:9) і вони займають два перші місця в показнику в такому порядку тільки різницею у відношенні воріт. Обидвом українським дружинам, кандидатам на першунів, загрожує „Н. Й. Інтер", який займає третє місце групи з двома менше грами, маючи 15:9 точок.

ТЕЙЛОР СТВЕРДЖУЄ ПОПРАВУ СИТУАЦІЇ У ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ

Вашингтон. — Американський амбасадор у Південному В'єтнамі, генерал Максвелл Тейлор прибув в минулу неділю 28 березня ц.р. до Вашинґтону на однотижневі наради з керівними чинниками ЗДА. Заповідаючи його приїзд Президент окреслив був це, як „звичайну справу", однак газетні коментатори вважають, що ціллю теперішнього приїзду генерала Тейлора є перевести перегляд ситуації, створеної летунськими атаками проти Північного В'єтнаму — продовжувати їх, поширити чи припинити — та прийняти постанови щодо дальшої політики у В'єтнамі у зв'язку з щораз гострішими погрозами збоку Комуністичного Китаю і навіть Совєтського Союзу щодо збройної інтервенції у користь комуністів. Перед своїм відлетом з летовища у Сайґоні ген. Тейлор заявив, що він оцінює теперішню ситуацію у В'єтнамі за кращу в порівнянні з станом на початку цього року, однак зазначив що в наземних операціях проти комуністичних партизанів нема ще великого звороту на краще. У Вашинґтоні ген. Тейлор потвердив свою оптимістичну оцінку, при чому він твердив, що мораль у Південному В'єтнамі значно піднеслась у зв'язку з налетами проти Північного В'єтнаму. Однак він застерігся, що „покищо трудно ще говорити про замирення, ані про те, коли воно може настати". Про ситуацію у В'єтнамі і становище Америки державний секретар Дін Раск говорив впродовж години наприкінці минулого тижня з совєтським амбасадором Анатолем Добриніним. Однак — за газетними твердженнями — нічого путнього з тієї розмови не вийшло, бо Добринін наполягав, щоб ЗДА припинили свої налети проти Північного В'єтнаму, після чого можна буде говорити про скликання мирової конференції в справі В'єтнаму, а Раск мав наполягати, щоб Північний В'єтнам припинив свою активну допомогу південно- в'єтнамським партизанам і проголосив, що не буде втручатися до справ Південного В'єтнаму. З інших подій, що стосуються Південного В'єтнаму, слід навести сенсаційну вістку, що її подає західня преса, а саме, що комуно-китайський уряд не перепускає через свою територію транспортів совєтської зброї, призначеної для Північного В'єтнаму. Інша вістка каже, що китайські комуністи поставили за передумову щодо свого дозволу на транзит совєтських транспортів — перевіряти зміст тих транспортів, знову ж інша вістка говорить про те, наче б китайські комуністи виключили з транспорту важку зброю, дозволивши на дальший переїзд тільки легкій зброї. Нема ще потвердження цих відомостей. На воєнному фронті назагал затишшя. Однак наприкінці минулого тижня американські бомбовики знову перевели налет на північно-в'єтнамські військові об'єкти, далеко на півночі, заледви 100 миль на південь від столиці Північного В'єтнаму, Ганою. Американська Сьома фльота почала переводити строгу стежну службу вздовж 1 200 миль південно-в'єтнамських берегів, щоб перешкодити транспортам зброї, які йдуть туди морським шляхом.

В Ню Йорку відзначено 15-ту річницю з дня смерти ген.-хор. Романа Шухевича-Чупринки

Ню Йорк. — В неділю 28 березня тут в Джуньйор Гай-скулі пре Евню Б заходами Організацій Українського Визвольного Фронту влаштовано святочну академію, присвячену 15-ій річниці геройської смерти Головного Командира УПА сл.п. ген.-хор. Романа Шухевича-Чупринки. У військовому апелі виступали колишні вояки УПА, члени І Дивізії УНА і старші сумівці. Академію відкрив голова ГУ Товариства був. Вояків УПА ім. ген.-хор. Т. Чупринки п. Микола Грицков'ян. Ансамбль Бандуристок Осередку СУМА в Ню Йорку під дириґентурою П. Данилова виконав три повстанські пісні — „В темнім борі" (слова М. Галичко, муз. П. Данилова, гарм. О. Стратичука), „Я пам'ятаю тії слова" (муз. П. Данилова) і „Була ніч спокійна" (гарм. О. Стратичука). Святочну доповідь виголосив старшина УПА Лев Футала-Лагідний. З деклямацію вірша „Хороброму синові України" виступила юна сумівка Наталка Шалай. Мужеський хор „Заграва" О. СУМА в Ню Йорку під дир. М. Кормелюка виконав пісні „У далекій чужині" (муз. І. Недільського), „Вперед" (муз. В. Божика) і „Вставай, народе!" (муз. Г. Китастого). Співачка Тамара Лихолай під акомпаніямент д-ра І. Соневицького відспівала арію Одарки з „Ночі під Івана Купала" (муз. Д Вахнянина), „Спи, дитино моя" (муз. Л. Людкевича) „Дві ластівки" (муз. Брусиновського) і як наддаток „Пісня Сольвеґ" (муз. Ґріґа). З груповою рецитацією „Ліс" виступали дружинники О СУМА: Марія Данилів, Марія Кіра, Володимира Сенів та Юлія Чубак. Мішаний хор „Заграва" під дир. М. Кормелюка виконав пісні „Гей степами" (муз. І. Недільського), „Тарасову ніч" (муз. К. Стеценка) і „Україну" (муз. Г. Китастого). Закінчено академію співом „Не пора, не пора". Оформлення сцени — маестра М. Черешньовського. Присутніх було понад 600 осіб.

ПАРАДА ДЛЯ ҐРІССОМА І ЯНҐА

Після успішного лету космічного корабля „Джемінай-9", що його залогу творили астронавти Вірджіл Ґріссом та Джан Янґ, у ЗДА започатковано на їх честь низку парад і маніфестацій. На фото: фраґмент із оваційної паради, влаштованої цим астронавтам в Кейп Кеннеді — в першому авті Ґріссом із своєю дружиною, в другому Янґ із жінкою. Парада на пошану Ґріссома і Янґа відбулася в п'ятницю минулого тижня у Вашинґтоні і велику параду для них заповіджено на понеділок 29 березня в Ню Йорку.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

В ТОРОНТІ ВІДЗНАЧЕНО 80-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЧОГО РУХУ

Торонто. — В неділю 21 березня ц. р. о год. 4-ій по пол. відбулась тут в залі церкви св. Покрови при Лідс . Осінгтон Святкова сесія з приводу 80-руху.

На сесії прочитано чотири доповіді — пані Ізидори Косач-Борисової про Олену Пчілку, пані В. Завадської про „Жіночий рух у світі", пані Є. Вербицької про „Український жіночий рух" та пані інж. Л. Вертипорох про „Жіночу пресу". У сесії взяло участь около 200 осі . Сесію відкрила пані інж. Л. Вертипорох, а привітання зложили д-р Осип Бойко, голова КУК у Торонті та інші.

КОНЦЕРТ ПІЯНІСТА РОМАНА РУДНИЦЬКОГО БУДЕ ПЕРЕДАНИЙ НА УКРАЇНУ

Ню Йорк. — Ціловечірній концерт піяніста Романа Рудницького, який відбувся в суботу 27 ц. м. в „Рісайтел гол" Музичної школи Джуліярда, був, за порозумінням між державним „Голосом Америки" та дирекцією тієї школи, в цілості награний на стрічку і буде переданий на Україну разом з інформаціями про того молодого американсько-українського піяніста. Той концерт влаштувала Музична школа Джуліярда своєму вихованцеві Романові Рудницькому у зв'язку з його закінченням тамошніх студій. Піяніст грав твори Баха, Бетговена, сучасного італійського модерніста Гінастери, Дебюссі та на наддатки — твори Брамса, Дебюссі і „Рапсодію" Ліста. Заля була майже вщерть виповнена, при чому більшість публіки становили американці, поруч із численними українськими слухачами, головно з музичного світу.

Д-Р В. ФЕДОРОНЧУК МАВ ДОПОВІДЬ ДЛЯ АФРИКАНСЬКИХ СТУДЕНТІВ У РИМІ

Рим, Італія. — У гуртку африканських студентів у Римі д-р Василь Федорончук виголосив доповідь на тему „Просякання совєтського й китайського впливів в Африці і боротьба між ними". Доповідач відзначив також внесок України в совєтську економічну й технічну допомогу для африканських держав. — допомогу, яка, звичайно, визначена політичними цілями російсько-совєтського імперіялізму в Африці.

СТУДЕНТСЬКА ГРОМАДА НЮ ЙОРКУ ВІДБУЛА ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

На Загальних зборах Української Студентської Громади в Ню Йорку, що відбулися 26 лютого 1965 року, вибрано нову управу в такім складі: голова — Євген Данилишин, перший заступник — Богдан Клюфас, другий заступник Юрій Нестерчук, секретар — уляна Саноцька, скарбник — Ірена Копачинська, імпрезовий референт — Іван Клюфас, пресовий референт — Марта Сушків, культурно освітній реф. — Богданна Клецор, організаційний реф. — Оксана Занко, редактор „Вісника" Юрій Волошин, промисловий редактор — Олег Вінґерчук, референт. К. У. — Марія Хемич, Товариський суд — Ярослав Лешко, Дарія Якимчук, Вілім Драбик. Контрольна комісія — Світляна Луцька, Ала Непрель, Марія Глуха. Вільні члени: Оксана Маланчук, Андрій Шуль.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

ДЛЯ ВИСТАВКИ — ОДНЕ, А ДЛЯ ПРОДАЖУ — ІНШЕ

Фабрика ім. Боженка в Києві минулого року виставляла свої меблі. На виставці все було не гірше від закордонного.

А натомість у крамницях — леле! — аж страшно дивитися: погані буфети та ще гірші шафи. („Рабочая Газета" з 11 березня ц. р.).

ЗСЕЛЕННЯ З ГІР

Уже багато присілків на Закарпатті перестало існувати.

Чому ж відбувається це зселення? Партійний „бос" Закарпаття В. Бєлоусов — пише про це 12 березня ц. р. в „Радянській Україні":

Все нові й нові родини спускаються з гір у долину.

Однак зселення з гір ще не закінчилося.

Наприклад, біля села Калини на Тячівщині є три присілки: Сухий, Великий, Калина-Заріка. Хати в присілках розкидані далеко одна від одної. Умови роботи для наших лекторів та аґітаторів, особливо в негоду, тут далекі від ідеальних.

Тому краще, коли люди живуть у великих селах.

НЕМАЄ

Електромеханік колгоспу ім. Калініна, Тетіївського району на Київщині, М. Шпильовий пише 12 березня ц. р. в „Радянській Україні": „Одержали ми нову машину з електричним приводом. Але вона не діє. Чому? Мотор є, а пускової апаратури нема. Зверталися до „Сільгосптехніки" — і там нема".

МАКОГОНИ ТУПЦЮЮТЬ У МАКІТРАХ

Картопляне пюре! Хто не любить цієї смачної страви, — пише 16 березня кореспондент „Радянської України". Але щоб його приготувати, треба не лише почистити і зварити бульбу, а й потовкти її макогоном.

На Чернігівській овочесушильній фабриці мали встановити аґреґат, призначений виробляти картопляну крупку, тобто суху м'яту картоплю, з якої за кілька хвилин можна приготувати сніданок.

Але це лише ... проєкт. За цей час тисячі макогонів відтупцювали в макітрах. Чернігівські дотепники радять землякам не квапитися здавати до музею макогонів, бо невідомо, як швидко можна буде дістати готову м'яту картоплю.

КРІЗЬ ЩІЛИНИ ГУЛЯЄ ВІТЕР

„Передовий на Миргородщині колгосп ім. Шевченка. Здавалося б тут повинно бути все, як кажуть в ажурі.

Насправді ж далеко не так, — пишуть у „Молоді України" з 13 березня ц. р. О. Верченко, Д. Даниленко, В. Кужим та інші. — Зі складу, де зберігають мінеральні добрива, видно небо, крізь щілини гуляє вітер" ...

ДОБРИВО РОЗБИВАЮТЬ МОЛОТКАМИ

Лисичанська хемічна фабрика на Донеччині надсилає добрива, зокрема амоніякову салітру, без мішків. Салітра в дорозі так цементується, — пишуть дописувачі 13 березня ц. р. в „Молоді України", — що її, закам'янілу, доводиться розбивати молотками.

У ХАТІ ЛЛЄ ДУЖЧЕ, ЯК НАДВОРІ

Голова колгоспу їхав вулицею. Лив страшний дощ. Побачив: стоять дві жінки, накрившись рядном, під стріхою.

Зупинив машину, гукнув:

—Гей, молодиці, а чому не йдете в хату?

Ті сердито блиснули очима:

—Іди ти знаєш куди? У хаті ллє дужче, як надворі.

Це сценка з нарису Валентини Дуб, надрукованого 13 березня ц. р. в „Радянській Україні", про колгосп на Вінниччині.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Ситуація без виходу

Можливо, що поставлений угорі заголовок цих міркувань позбавлений логіки, бо властиво не існує такої ситуації в житті людини чи в міждержавних відносинах, — з якої не було б будь-якого виходу. Однак у добі атомової зброї і живих ще споминів з останньої світової війни — безвихідною була б ситуація, „виходом" з якої була б тільки — війна. На жаль у такому власне стані опинилася нині проблема Південного В'єтнаму.

Коли яких два тижні тому генеральний секретар Об'єднаних Націй У Тант виступив з пропозицією, подібною до пропозиції де Голля: замирення, підготовленого спершу конференцією п'ятьох великодержав — ЗДА, Британії, Франції, СССР і комуністичного Китаю — поширеної потім ще на Північний і Південний В'єтнам, то в одному коментарі говорилось, що У Тант не звик виступати публічно з пропозиціями, якщо не має запевненого їх успіху. Виявилось, що той коментар не був вірний. ЗДА, як і СССР та комуністичний Китай, відмовилися засісти за стіл беззастережно, як цього власне хотів У Тант, а передумови, що їх вони зголосили, такі, які одна одну виключають і насправді невикональні. ЗДА вимагають від Північного В'єтнаму, отже й від Китаю та СССР, що його підтримують, припинення підривної та терористично-партизанської війни проти режиму вільного Південного В'єтнаму і міжнародної гарантії, що коли б дійшло до згоди за зразком Ляосу — коаліційного уряду і невтральности — то комуністи не будуть старатися повалити такий уряд і захопити владу. З другого боку комуністи ставлять за передумову будь-яких „мирових" розмов — відкликання з Південного В'єтнаму всіх американських вояків і зліквідування тамошніх американських летунських та морських баз.

Ясно, що ні одна, ні друга сторона не всилі прийняти таких вимог, бо для кожної з них це означало б капітуляцію, „втрату обличчя" із запереченням принципів, на яких спирається чи то закордонна політика ЗДА у відношенні до азійського Півдня, чи політика Москви й Пейпінгу, пов'язана тісно з „місією" комунізму заволодіти світом. Тому замість взаємно обнижувати тон, цей тон ступенюється: з одного боку щораз гостріші погрози Москви й Пейпінгу, а з другого — щораз нові заяви про оборону Південного В'єтнаму.

Таким чином ми є свідками, як у Південному В'єтнамі повторюється ситуація, відома з численних прикладів всесвітньої історії: всупереч власній волі держави опинились у ситуації, з якої нема виходу в сторону миру, якщо не брати на увагу „миру за всяку ціну", за ціну власної капітуляції.

Недоля української книжки в УССР

Злочинне нищення української книжки, як вияву української національної окремішности і національної свідомости, ведеться в Українській за назвою ССР всіма можливими засобами і способами. Щоб підірвати цю основу української духовости, спалюється не тільки сотки тисяч книжок з допомогою зумисного, запляннованого режимними чинниками підпалу бібліотеки Академії Наук. Як це виявлено під час судового процесу проти спричинника пожежі у цій бібліотеці, московського шовініста Погружальського, українські книжки з бібліотек України знищується постійно десятиріччями: їх, як „застарілі і чужі ідейним змістом", вивозять цілими тоннами на переробку в папірнях. Але й це є тільки одним із відтинків фронту боротьби з українською книжкою. Так само безоглядно нищиться мільйони примірників українських книжок, друкованих уже тепер про око людське для українського населення в УССР.

Тривожний, застрашаючий розмір нищення української друкованої продукції виявила сама ж таки совєтська преса, друкуючи звідомлення з обслідування, проведеного під час „рейду" кореспондентів київської „Літературної України" і „Рабочої Газети" по книготорговельних осередках України. Два з таких звідомлень, надруковані в київській „Рабочій Газеті" з 23 лютого і з 19 березня ц. р., показують, що „в цілому картина книжкової торгівлі на Україні сумна, невідрадна й просто таки тривожна". Не роблячи відповідних висновків, учасники рейду стверджують численними фактами, що вся політика партійно-режимних чинників на Україні спрямована без сумніву не на „піклування" над українським словом і книжковою продукцією, але на їх повну ліквідацію. Учасники рейду підрахували, що книготорговельні організації УССР мали чотири мільйони рублів втрати внаслідок „пошкодження" книжкових запасів дощем, морозом, плісню й іншими „язвами" на книжкових складах, у книгарнях і кіосках. Коли перерахувати цю суму на кількість примірників, то це дає понад п'ять мільйонів знищених книжок! На одній книжковій базі в Сімферополі, в Криму, треба було „списати", як „непридатні для продажу" 12 573 примірники оповідань Коцюбинського і 10 383 примірників творів Франка. Головною причиною такого катастрофічного стану не тільки погані приміщення, не тільки байдуже, а то й вороже ставлення книготорговельних працівників, здебільша росіян, до українського друкованого слова, але й уся екстермінаційна політика московського режиму на Україні.

НАЗАД ДО ТРАВОПІЛЬНОЇ СИСТЕМИ

Коли Хрущов побачив, що його експеримент із цілинними землями не дав такого вислідy, як він сподівався, і по кількох роках продукція зерна на цілині почала спадати, він знайшов нового коника.

В СССР у рільництві панувала травопільна система. При цій системі площа під багато- і однорічними травами забезпечувала правильні сівозміни, а крім того нагромаджувала запаси кормів для худоби.

І от Хрущову захотілося цю довголітньою практикою випробувану систему завалити, заорати площі під багато- та однорічними травами і вжити їх під вирощування зерна, бобових культур та цукрових буряків, а втрату кормів, що їх давали трави, заступити кормами з кукурудзи, бобових та цукрових буряків. І вже починаючи з 1954 року поведено в СССР акцію проти травопільної системи.

Проти цих плянів Хрущова виникла опозиція, яку він розгромив у своїй промові на нараді сільськогосподарських працівників у Москві в грудні 1961 року.

Проти плянів Хрущова виступив зокрема академік П. Власюк, ректор Академії Сільськогосподарських Наук УРСР, що стало відомо із згаданої вище промови Хрущова. За свій спротив Власюк заплатив своїм становищем ректора, а новим ректором „вибрано" В. Пересипкіна, перед тим заступника міністра сільського господарства УССР.

Плянам Хрущова спротивились також учені з Академії сільськогосподарських наук Литви, що стало відомим з промови Хрущова на нараді агрономів у Мінську 12 листопада 1961 р. Литовські вчені у своїй заяві того ж року писали:

„Чому трави в молочному господарстві відіграють і повинні відігравати головну ролю? Насамперед тому, що організм великої рогатої худоби та багатьох інших видів худоби пристосований до живлення травою. Предки нашої домашньої худоби протягом століть розвивалися, живлячись не зерном і не соломою, не кукурудзою і не буряком, а — травою... Ми побоюємось, щоб гострі виступи на 22-му з'їзді КПСС, звернені на адресу неврожайного травопільного клина, не звели наших керівників сільського господарства з правильного шляху... Ми гадаємо, що наявна в республіці травопільна площа повинна бути збережена...

Речева критика вчених Литви і України не помогла. На березневому пленумі ЦК КПСС Хрущов, покликаючись на опінію акад. Д. Прянішнікова, провів свій плян ліквідації травопільної системи в СССР. „Березневий (1962) пленум Центрального Комітету КПСС осудив травопільну систему землеробства і закликав працівників сільськогосподарської науки і практики йти по шляху інтенсивнішого використання землі, широкого запровадження посівів кукурудзи, цукрових буряків, гороху, кормових бобів, що створює можливість швидкого збільшення виробництва сільськогосподарських продуктів" (УРЕ т. 14, стор. 407).

У висліді кампанії проти травопільної системи розорано землі під травами, внаслідок чого, наприклад, в Україні посівна площа з 30,970,400 гектарів у 1953 р. збільшилась до 34.4 мільйона гектарів у 1962 р.

Одначе, не зважаючи на таке розширення посівної площі в Україні, не вдалося осягнути збільшення виробництва зерна. Не дало воно також бажаних вислідів у виробництві зерна в цілому СССР, найкращим доказом чого є те, що в статистичному повідомленні для СССР за 1964 р. не подається загальної кількости зерна, виробленого в тому році, а тільки зазначається, що „виконано пляни заготівель зерна, буряків, картоплі". Але пляни заготівель — це не пляни продукції. Якби плян продукції зерна був виконаний, то напевно були б і цифри. Пляни заготівель часто виконується коштом пограбування колгоспного селянства.

Зате у тваринництві скасування травопільної системи привело до катастрофи. Виробництво м'яса в СССР і Україні у 1964 р. виносило відповідно тільки 80 і 70% того, що вироблено у 1963 р. Для виробництва молока у тому році ні одне, ні друге повідомлення не дають абсолютних цифр, а тільки говорять про „продукцію із незбираного молока", що не дає ніякого образу продукції молока. („Радянська Україна" з 30 січня і 2 лютого 1965 р.).

Провал плянів у виробництві продуктів сільського господарства в Україні стверджено також на нараді сільськогосподарських працівників у Києві 2 лютого 1965 року.

На тій нараді травопільну систему в Україні регабілітовано. Говорячи про те, що „інтереси сільськогосподарського виробництва вимагають у найближчі 2-3 роки в усіх господарствах повністю поновити правильні сівозміни, привести їх у відповідність до встановлених завдань по виробництву продукції і спеціялізації", Кальченко, перший заступник голови Ради Міністерства УССР, у своїй промові заявив: „У структурі Лісостепу і особливо в західніх і поліських областях належне місце повинні зайняти багаторічні трави".

На тій нараді у Києві виразно стверджено комплектне банкрутство хрущовської кампанії проти травопільної системи і шкідливість його реформи. Отже, академік Власюк і вчені Литовської Академії сільськогосподарських наук мали рацію.

У „Колгоспному Селі" з 13 лютого ц. р. надруковано велику статтю про вирощування багаторічних трав, а „Правда України" з 25 лютого ц. р. у статті агрономів Я. Шквара і В. Насікана п. з. „Компас хлібороба" стверджує, що „найбільш поширеною основною сівозміною є десятиліття і в ньому три поля озимої пшениці, яку сіється після багаторічних трав, зернобобових і кукурудзи на силос... Правда, — кажуть автори, — (у Черкаській області — абв) багаторічних трав залишилось небагато — всього 63,700 гектарів. Але трави є конечно потрібні. І то не тільки як добрий попередник для озимини. Без доброго сіна не буде багато молока і здорового приплоду. Заплянoвано подвоїти площу під травами".

Згідно з повідомленнями Київського радіо, площу під багаторічними травами подвоюють також у Сумській області. Подібна акція йде і в інших областях. Це очевидно тільки початок, бож не можна відразу повністю привернути площу під багаторічними травами.

Але процес регабілітації травопільної системи почався, велике значення трав у системі ведення сільського господарства підкреслюється, і тому поворот до травопільної системи це справа часу.

абв

Віктор Приходько

І ЩЕ ПРО НЕЗАКІНЧЕНИЙ СПІР

Таким чином перед нами стоїть завдання: мобілізувати для української справи усіх українців, що проживають у вільному світі, — передусім в Америці й Канаді, — і зібрати мільйон долярів.

Тепер — і щороку далі!

Хто ж це має зробити? — Українське молоде покоління.

Чи ж це можливо? Можливо!

У попередніх статтях ми це з'ясували й тепер повторюємо: маємо у вільному світі щонайменше мільйон українців, маємо повну свободу діяння і хочемо від кожного українця — нового жертводавця — тільки одного доляра на рік.

Але як це зробити?

Отож — є це річ молодого покоління, наших громадян від 20 до 40 літ. Вони знають Америку й Канаду. Вони перфектно володіють англійською мовою. Вони мають повну можливість ходити, їздити й літати куди забажають. Мають повну можливість писати, друкувати й по цілій земній кулі листи розсилати. І, нарешті, мають можливість організувати збори й на всіх перехрестях пропагувати своє гасло: кожний українець і кожна українка несуть пожертву для української справи.

До провідників нового покоління приєднаються всі живі й видатніші сили. Віримо, що так станеться. А певно знаємо, що ця акція зродить ще десятки інших важливих і корисних акцій.

Але треба струснути нашим народом! Тими, що втікали від своїх людей і від України до суто приватного життя („моя хата скраю"), тими, що сидять день і ніч біля телевізора, тими, що любуються лише своїм „каделяком".

І пригадати, що на світі існує наш великий і багатообдарований народ, який бореться за своє життя і за свою душу. Що існує у світі велика, культурна й активна українська еміграція,яка гордо ставить свою справу перед парляментами й найвищими чинниками. І що є честю й обов'язком належати до цього народу й до цієї еміграції.

А при тім — звернути увагу й підкреслити, що в кожному народі відбувається зміна поколінь. І сьогодні, власне, має прийти до слова та наймолодша ґенерація. Бо найстарша — відійшла. Вона залишила після себе започатковану і в збройній боротьбі довершену Українську Державу над Дніпром і над Дністром, залишила імпозантну Українську Будову із зачатками широкого й багатого національно - державного життя. Правда, історія хотіла, щоб у цей Народний Дім вломились розбійники й грабіжники, — їх треба звідти викинути.

Середуща ґенерація, якій вже під сімдесятку й яка теж помалу відходить, залишає після себе традицію збройної і революційної боротьби й широко розбудоване культурно-національне життя із своєю пресою, літературою, наукою і мистецтвом і з тисячами патріотичних організацій. Все це — многоцінна спадщина, яку належить побожно перейняти, примножити й завершити величним храмом Української Державности. В цім — історичне завдання сучасної молодої української ґенерації.

А щоб це завдання виконати, треба струснути усім нашим народом у вільному світі — від краю до краю, від хати й до хати!

Цю потребу посиленої активности у нашому житті, потребу живої і цілющої води для нашої душі, як нам здається, на диво глибоко й тонко відчув Святіший Отець. Під час недавніх, найвищих церковно - національних урочистостей, Вселенський Архипастир знайшов для нас особливо глибокі й значущі слова: „Будьте вірними, сильними, відважними, хоробрими! Витривайте!"

Чи ж не є це якраз те, чого так потребуємо в нашому житті й в нашому затяжному змаганні із силами зла в ім'я врятування нашої Батьківщини!..

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„ОКУЛЬТУРЮЮТЬ" І В АВСТРАЛІЇ

У „Свободі" вже кількаразово говорилося про те, як комуністична аґентура Польщі намагається розкладати методами „культурних зв'язків" польську еміґрацію у вільному світі. Про це вже б'ють у дзвін тривоги польські еміґраційні журналісти.

А що трапилось в українській громаді в Австралії під час відзначування Шевченківських роковин? Про це часопис „Українські Вісті", що виходить в Ульмі, Німеччина, з 24 січня ц. р. інформує:

„У зв'язку зі святкуванням 150-річчя з дня народження Тараса Шевченка, Управа Союзу Українських Організацій Австралії одержала листа з України — від Товариства культурних зв'язків з українцями закордоном. У листі сказано: „Нам дуже приємно, що українці в далекій Австралії так урочисто відзначили Шевченківський ювілей... Бажаємо вам великих успіхів у вашій благородній праці". Між іншим, на ювілейному вечорі в Сіднеї були представники совєтського посольства. Вони були також на Шевченківському святі в Канберрі, столиці Австралії".

Оскільки ця стаття в „Українських Вістях" не підписана й не має редакційного коментаря, цікаво було б запитати Союз Українських Організацій в Австралії про це все, а зокрема про те, кого там уже „окультурено" по - совєтському. Бо часопис „У.В." мовчить!

Ф. Федоренко

КАСАРНЯНІ СЕЛА

Колись Тарас Шевченко писав:

Село! І серце одпочине.
Село на нашій Україні,
Неначе писанка. Село
Зеленим гаєм поросло.
Цвітуть сади, біліють хати...

Поет, звичайно, змальовував, так би мовити, естетичний вигляд села. Як у ньому жилося за кріпаччини. З селом у кожного в'яжеться радісне життя на лоні щедрої природи, любов до матері-землі, чар хліборобської праці, чистота і незайманість людської душі.

Тож недарма українське село, що виломило з себе стільки геніяльних людей, стільки патріотів, було і є завжди сіллю в очах Москви, і вона всілякими способами намагається підірвати його міцне коріння. Після спустошливої колективізації, нині на черзі — цілковите підпорядкування села до решти режимного отарного виробництва.

Хуторів в Україні немає. Їх давно знесли з землі. А села? Села, мовляв, безладно розкидані займають завеликі площі. Важко, мовляв, підводити воду, газ, каналізацію. Треба, отже, забудовувати щільно!

Як же режимники плянують будувати т. зв. нове село?

У центрі села — майдан. Довкола майдану промислові і харчові крамниці, їдальня, „будинок культури" і майстерні. Тут же приміщення управи колгоспу і сільської ради. Неподалік — господарські споруди та фарми. А далі мешканеві будинки. Частина села не матиме жадних садиб, а частина — городи в межах 0,08-0,10 гектара. Решту земельного наділу буде винесено за село. Крім того, менші села мають взагалі знести цілком і приєднати їх до більших сіл, або, висловлюючись совєтською мовою, „зробити укрупнення".

А як виглядатимуть нові оселі?

Мешканеві будинки режимники плянують будувати не нижче двох поверхів.

Звичайно, було б смішно думати, щоб тепер хтось хотів бачити українську хату такою, як вона була: із стріхою, із підсліпуватими вікнами, із земляною доливкою... Алеж вона була такою лише тому, що з українського ґрунту чужинці висмоктували всі соки, що Москва забирала з України все, а нічого назад не повертала...

Тепер проєктується нова форма скупчених касарняних сіл. Всі хати, чи то касарні при купі і всі люди — перед очима.

П. Панасенко

НЕ ТЕРМОС, А ХОЛОДИЛЬНИК

Залізничник Анатоль Рищняк купив термоса, виробленого київською фабрикою мистецького скла. У мороз, їдучи поїздом, він узяв зі скриньки термоса, дбайливо загорненого у ганчірку. Відкрутив покришку, перехилив обережно посудину, а чай не ллється.

Замерз.

Анатоль Рищняк дивується: невже кияни замість термосів почали виробляти портативні холодильники. І пише у газеті „Молодь України" з 9 березня ц. р., що він нетерпляче чекає літа. Мріє: у спеку відкрутить покришку термоса і питиме холодну-холодну воду. Мов із джерела. Чи може й тоді термос підведе?

Президенти та їх гасла

Від початку 20 століття американські президенти проголошували гасла, що характеризували їхні програми. Президент Джансон продовжує цю традицію. Його гасло „Величне Суспільство" має означати війну із злиднями, цілковиту рівність для негрів, медичну опіку для старших людей та інші пляни для поліпшення умов американського життя.

Теодор Рузвельт, наш перший президент у 20 столітті, назвав свою програму „Правильний Курс". Він старався оборонити людей від визискування сильнішими групами, як ось великі бізнесові коаліції. Президент Рузвельт розбив багато бізнесових монополій і ґарантував робітникам право страйкувати і змагатись за ліпшу платню. Він був контроверсійною, але популярною фігурою протягом свого урядування (1901-1909).

Після закінчення першої світової війни багато американців хотіли забути за Европу з її проблемами. Вудро Вільсон, демократичний президент (1913-1921), який виграв вибори у 1916 р. під гаслом „Він утримав нас від війни", сподівався зробити Америку лідером Ліґи Націй, для створення якої він так багато зробив. Республіканський кандидат 1920 р. Варрен Ґ. Ґардінґ обіцяв повернути країну „назад до нормального" і концентрував свої зусилля на внутрішніх справах, проте, без втручання в американський бізнес. Ґардінґ був обраний переважною більшістю проти демократичного кандидата Джемса М. Кокса.

У 1932 р., не зважаючи на безробіття, страшну економічну депресію, яка постала після краху на біржі в 1929 р., Френклін Рузвелт виграв вибори і запропонував американцям „Новий Курс". Він обіцяв ужити заходів проти депресії — публічні роботи та консерваційні проєкти для безробітних і т. п. Його уряд провів Акт Ваґнера, який давав робітництву закон про права і закон про реформу податків. Він створив Адміністрацію Соціяльного Забезпечення, Корпорацію Федерального Забезпечення Депозитів і провів багато інших соціяльних реформ. Це був справді „Новий Курс".

Після смерти Рузвельта, в квітні 1945 р. президентом став Гаррі Труман, переобраний у 1948 році. Його гаслом був „Справедливий Курс". Багато з його пропозицій провалила республіканська більшість у Конґресі, але йому вдалося поширити соціяльне забезпечення, збільшити мінімальну заробітну платню, створити Фундацію Національної Науки.

Президент Айзенгавер урядував вісім років (1953-1961) і його програма була відома, як республіканський „Хрестоносний Похід".

„Новий Фронт" символізував рішення президента Джана Ф. Кеннеді „поставити країну знову на ноги".

Сьогодні ми у розпалі творення „Величного Суспільства" президента Л. Джансона.

Американська Рада

Олександер Лотоцький

ДЕРЖАВНИЦЬКИЙ СВІТОГЛЯД Т. ШЕВЧЕНКА

(Стаття надрукована в IV томі 16-томового видання Творів Шевченка, вид. Українського Наукового Інституту у Варшаві 1937 року)

(1)

1.

Літературна творчість Шевченка стала джерелом визвольних ідей, як ідейний заповіт поета в майбутніх українських національних змаганнях. Тож не дивно, що літературну спадщину Шевченка спіткали такі самі фатально-несприятливі обставини, які облягли Генія України ще за його життя: Українська нація довгий час позбавлена була змоги користуватися найяскравішими творами свого найвизначнішого поета. Навіть не зовсім повна збірка його поезій могла появитись тільки через 25 літ по його смерті та й то — поза межами української землі, в чеській Празі. Україна російська дістала змогу читати повного „Кобзаря" лише за 10 літ до української визвольної революції, а до того часу читала „Кобзаря", з якого цензура викраяла майже все, що мало для українців цінність саме з національно-громадського погляду. Через те громадську ідеологію Шевченка відтворювали на основі цензурних його творів, свідомо чи несвідомо звужуючи широкі громадянські погляди поета, зводячи їх до загальних протестів проти поневолення, зокрема проти кріпацтва. Така традиція в з'ясуванні громадських ідей Шевченка продовжувалась й по революції. Нечисленні праці в цьому напрямі мають характер загальних оглядів, і лише акад. С. Смаль-Стоцький зробив глибшу спробу виявлення громадського світогляду Т. Шевченка.

2.

Шевченко, як письменник, передусім — поет; прозові його твори, яка б не була їх літературна вартість (а ми її що далі, то більше починаємо розуміти), мають другорядне в його літературній спадщині значення. Думки поета змісту політичого знайшли свій вираз головно в його поезіях, у формі поетичній. Ясно, що тут ми не можемо шукати тої формальної точности, що в політичній програмі чи в політичному трактаті. Поет мислить і висловлює свої мислі образами, але захований у тих поетичних образах реальний зміст його політичного світогляду стає для нас ясний, коли ми ті поетичні образи розкриємо. Звичайно поезія не є відповідною формою для висловлювання політичних думок; спроби вживати для цього поетичної форми взагалі не можуть бути вдатні і звичайно бувають лише сухою, позбавленою поетичного значення версифікацією. Треба бути геніяльним поетом, як Шевченко, щоб надати високої поетичної вартости творам, які трактують теми політичного змісту — в виразних, ясномовних, яскравих образах. Але, розкриваючи ідейний зміст таких поезій Шевченка, ні на хвилину не треба забувати, що висловлені в них думки — одягнені в конкретні, плястичні образи, що це вже — перли правдивої поезії, і тому не можна вимагати від них формальної точности політичного трактату, — переклад самоцвітів Шевченкової поезії на брукове каміння поточної мови справляє непоборні трудноці.

3.

Основне тло, з якого постає ввесь громадський світогляд нашого поета, це — глибоке патріотичне почуття. Шевченко перш за все — поет-патріот, провідник національного чину аж до найбільшої самопожертви для Батьківщини („Я так її, я так люблю мою Україну убогу... за неї душу погублю"). Переважна більшість його творів пересякнута любов'ю до України — до її природи та всього національного побуту, болем за її трагічну долю, безоглядною відданістю її інтересам. Досить згадати розпачливі пісні-сльози поета-вигнанця: „Холоне серце, як згадаю, що не в Україні поховають, що не в Україні буду жить"; або: „А ти, моя Україно, безталанна вдово! Я до тебе літатиму з хмари на розмову, на розмову тихо-сумну, на раду з тобою..."). Патріотизм розуміє Шевченко не на словах, а на ділі, як живу працю над культурним та соціяльним піднесенням обездолених верств рідного народу („Обніміте ж, брати мої, найменшого брата, — благословіть дітей своїх твердими руками і обмитих поцілуйте вольними устами"), над політичним визволенням Батьківщини („Схаменіться, недолюдки, діти юродиві! Подивіться на рай тихий, на свою Вкраїну, полюбіте щирим серцем велику руїну! Розкуйтеся, братайтеся!", „Кайдани порвіте"). В своєму „Посланії" звертається він до живих, і до мертвих, і до тих, що мають народитися, і що на Україні і не на Україні, закликаючи їх, щоб пильнували свого краю, боронилися перед чужими впливами, які вчать зневажати своє рідне, щоб ми були собою та трималися своєї народности. Сам поет розумів своє історичне для долі Батьківщини значення в тому, що силою свого слова він підніс затемнену поневоленням свідомість свого народу та забезпечив надалі неперервність українських визвольних змагань („Возвеличу малих отих рабів німих! Я на сторожі коло їх поставлю слово!").

4.

Над усім змістом його творів — і поетичних, і прозаїчних — панує одна думка — про Україну, про її колишню долю, про сучасне її становище, про її майбутність, — і все з погляду найширших національно - громадських завдань. У минулому України поет відділяє додатні сторони її життя від неґативних, очищає її історію від псевдогероїчних явищ і постатей, що засліплювали свідомість земляків та створювали замішання в їх світогляді; освітлює — з погляду національного, соціяльного та державного — справжнє становище України в умовинах російської державности; виразно з'ясовує завдання Батьківщини й у майбутньому: майбутня її доля може бути ясною та знайде твердий ґрунт для себе лише тоді, як буде задоволено ту потребу, що від неї все інше залежить, — справу національно - державної незалежности, власного права і сили „в своїй хаті".

Коли до Шевченка українські змагання було вже досить приборкано, а самий національний світогляд захмарено, то за Шевченка й по нім кожний, кому близькі були інтереси Батьківщини, вже розумів, з якого боку треба підійти до національної справи, до чого взятися, куди прямувати. Епохальна роля Шевченка в історії України полягає в тому, що він відновив наші національно - державницькі традиції, на чергу наших історичних завдань поставив ідею державної незалежности, як основної ґарантії інтересів нації. Ідея ця органічно просякає цілий його світогляд. В процесі загального духового зросту поета набували виразніших форм і його погляди на соціяльне та політичне життя українського народу; поглиблювалася в тому процесі й центральна в усьому світогляді Шевченка ідея — ідея державної незалежности України, поширювалися її моральні та правні основи, ясніше висвітлювалася її життьова конечність. Але в засаді своїй ідея ця стоїть у Шевченковому світогляді непохитною від початків його громадянської свідомости аж до останніх хвилин письменницького і взагалі життьового шляху поета. Уже в самій короткій її поетичній формулі — „в своїй хаті своя правда і сила і воля" — міститься ідейний заповіт, що на його виконання та закріплення пішло вже й піде ще багато праці цілих поколінь українського народу. В цих словах — ціла програма дальшого життя, ідеал тої правно - державної форми, що єдина може забезпечити народові право, силу й волю на своїй землі.

(Далі буде)

50-ліття Українських Січових Стрільців у Вінніпеґу

Весною 1964 року президія УКК видала була заклик до української спільноти, щоб вона відмітила і відсвяткувала 50-літній Золотий Ювілей виступу Українських Січових Стрільців на поле бою за відновлення української держави.

Для переведення в діло цього ювілею створився в січні 1965-го року у Вінніпеґу з ветеранських і молодечих організацій Діловий Комітет, який очолив член Відділу Лігіону Українських Канадійських Ветеранів п. Петро Карплюк, а секретарем був голова Станиці Б-ва кол. вояків І-ої Дивізії УНА — О. Загорода.

Це небуденне свято відбулося в суботу, 13-го березня з такою програмою: Вранці, о годині 9-ій відправив колишній УСС, а тепер парох православної церкви ім. св. Михаїла, о. д-р Сасс Благодарственний Молебень, а кол. старшина Української Галицької Армії, а тепер парах катедри св. Володимира і Ольги оґ д-р В. Кушнір торжественну Богослужбу. В цих богослуженнях взяли участь кол. УСС і члени Станиці Бувших Українських Вояків з прапарами на чолі з головою цієї ж Станиці Дм. Микитюком, а далі зорганізована молодь Пласту і СУМ, теж із своїми прапорами.

Того ж дня, о год. 7-ій вечора відбувся в залі катедри св. Володимира і Ольги ювілейний бенкет, який був получений з мистецькою програмою. Приявних було 400 осіб.

На самому початку, живучі у Вінніпеґу колишну УСС в числі 13 і колишні СС в числі 3, вмаршували за прапорами двійками на залю. Приявна публіка прийняла їх щирими оплесками, а в часі бенкету відспівала їм многоліття.

Після відспівання „О, Канадо!", слідував зворушливий Стрілецький Апель, в якому було згадано поляглих УСС в кривавих баях з москалями. Апель провів секретар Ділового Комітету, коротке вступне слово виголосив голова того ж Комітету, а президент Союзу Українських Ветеранів адвокат Іван Карасевич підняв тост Коровій Єлисаветі.

Відповідні промови, в яких підчеркнуто історичне тло та значення Леґіону УСС в боротьбі з москалями за відновлення незалежної і соборної української держави, виголосили президент КУК о. д-р В. Кушнір і сенатор П. Юзик, який закінчив свою промову бадьорими кличами в честь УССтрільців.

Мистецьку програму із стрілецькими піснями виповнили солісти панна Оксана Онуфрійчук, Ярослав Щур і п-і Ст. Сасс, та чоловічй хор під диригентурою п. Юрія Гнатюка.

Потім о. д-р В. Кушнір удекорував всіх приявних на залі УСС і СС традиційними стрілецькими балакитно - жовтими кокардками, що їх носили УСС в Карпатах в 1914 - 1915 роках на своїх австрійського зразка шапках, заки дістали свої рідні шапки, так звані мазепинки. Таку оригінальну стрілецьку кокарду з 1915-го року прямо чудом зберіг кол. редактор „Батьківщини" у Львові — побратим Степан Волинець.

Вдови по померлих УСС, хор. Вол. Мартиниця і Мих. Погорецького, п-і Ірина Мартинець і п-і Емілія Погорецька дістали китицю багряних квітів.

Потіо слідували відчитування привітів. Перший привіт від посадника міста Вінніпеґу — Степана Дзюби, що не міг прибути з причини недуги, виголосив в його заступстві радній міської ради Вінніпеґу Славко Ребчук, який тех в імені посадника Ст. Дзюби вручив кожному УСС і СС гарно виконану відзнаку міста Вінніпеґу. Дальше склав привіт від Союзу Українських Канадійських Ветеранів його президент Ів. Карасевич, а вкінці відчитано привіти від Митрополита Кир Максма Германюка і від домініяльних політични, культурних, релігійних та молодечих централь і установ. Ці провіт склав голова куреня Карпатських Січовиків п. Ю. Гвоздулич.

Господарем ювілейного бенкету був голова місцевого Відділу КУК, адвокат Михайло Барилюк.

Свято закінчено відспіванням гимну „Ще не вмерла Україна". В той спосіб українці міста Вінніпеґу гідно і достойно відзначили Золотий Ювілей Українських Січових Стрільців, а вдячну пам'ять про це вони напевно збережуть у своїх серцях.

Дм. Микитюк
кол. УСС

ВІСТІ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА В ЗДА

„МИРНИЙ — МАЙСТЕР УКРАЇНСЬКОЇ ПРОЗИ"

(Доповідь проф. Володимира Жили)

26-го грудня о 6-ій в приміщенні Українського Інституту Америки в Ню Йорку відбулася конференція Філологічної Секції Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗДА. Конференцію відкрив проф. д-р В. Лев, директор секції. Доповідали проф. Володимир Жила з Тексаського Технологічного Коледжу на тему „Лексичні й фолкльорні особливості мови Панаса Мирного в романі „Хіба ревуть воли, як ясла повні", проф. д-р Яр. Рудницький з Манітобського Університету в Вінніпеґу на тему „Стан славістичних студій в Канаді".

Проф. Жила стверджує, що Мирний працював над українською мовою не тільки практично на сторінках своїх романів, повістей, оповідань, але також і теоретично в своїх наукових розвідках, які є поважним філологічним здобутком українського мовознавства минулого століття. В питаннях пізнання і розроблення рідної мови Мирний займяв замітне становище, він вважав, що кожна культурна людина повинна служити справі своєї мови. Письменник обширно працював в цьому напрямку, відповідно обробляючи й відшліфовуючи народні слова й фрази та поширюючи їх вжиток. Мирний проводив це послідовно протягом всього свого творчого життя і багато причинився до поширення стилістичних і функціональних можливостей тодішньої української літературної мови.

Доповідач розглянув лексичні й фолкльорні багатства мови й стилю Мирного. Розглядаючи лексику й її функції, він поділив її на експресивно - стилістичну, спеціяльну й соціяльно-діялектну. В першій групі доповідач обговорив загально вживану лексику, побутову, ділову, виробничу й лексику емоціонально забарвлену. З дальших лексичних груп проф. Жила розглянув історичну, суспільно-політичну, абстрактну, жаргонну лексику й діялектизм. Кожну групу доповідач ілюстрував прикладами. Що торкається фолкльору та його функцій в романі, то доповідач зупинився на народно-пісенних, народно-мовних компонентах, народно - образній символіці та на афористично-народній творчості.

Панас Мирний, як ствердив доповідач, виявив не тільки лексичну економність, але й велику простоту в підбиранні окремих слів для змалювання образів, обставин тощо. Простота, точність, лаконічність і висока образність вислову, — це прикмети прози Мирного. Він дотримувався принципу, що краса твору не лежить в нагромадженні вишуканих слів, не в фразерстві, а в простоті звичайного розмовного вислову. Доповідач закінчив свою доповідь твердженням, що „в багатстві й в різноманітності лексики Мирного та в його вмінні її вдало використати проявився великий талант, цього письменника, що так високо піднявся і так багато зробив для піднесення української прози на вищий щабель розвитку".

Проф. д-р Яр. Рудницький доповідав про успіхи канадійської славістики. Доповідач обговорив славістичні студії майже в усіх університетах Канади, де під цю хвилину вони існують. Він розповів зокрема про успіхи Саскачеванського, Албертійського і Манітобського університетів, де українська мова здобула сильні позиції і викладається на ширшу скалю. Болізно присутні сприйняли ствердження проф. Рудницького, що в Торонтонському ніверситеті курси української мови сильно зменшилися. Проф. Рудницький говорив також про розвиток українознавства в Оттавському університеті, де ця дисципліна постійно розвивається. В основному, доповідач ствердив, що студії українознавства в канадійських університетах сильно поглибились і притягли багато молоді, зокрема з рядів тих, що вже народилися в Канаді.

В дискусії над доповіддями виступили президент АНТШ проф. Роман Смаль-Стоцький, проф. Кость Кисілевський, проф. Василь Лев та інші.

В. С.

Відбулася нарада українців міста Ню Йорку

Нарада українців міста Ню Йорку у справі зв'язків із культурними діячами з України, яку скликано на 21-го лютого цього року, не відбулася з відомих причин. Ініціятивна група цієї наради, складена з 26-ох відомих на еміґрації культурних і політичних діячів (Й. Гірняк, З. Лисько, Ю. Лавріненко, С. Гординський, Б. Кравців, М. Шлемкевич, Я. Гайвас, М. Прокоп, Г. Костюк та ін.), скликала цю нараду знову на 19-го березня цього року, тепер уже за поіменними запрошеннями.

У залі Фрідом Гавз зібралося коло 250 осіб. Головував проф. Всеволод Голубничий, а в склад президії увійшли: Й. Гірняк, М. Степаненко, Є. Федоренко і Р. Хом'як.

Доповіді виголосили: ред. О. Зінкевич на тему „Ситуація в Україні" і ред Р. Ільницький про „Зв'язки з Україною і їх значення для українського визвольного процесу".

Перший доповідач з'ясував сучасний стан української культури й науки в Україні та широко запляковану руїнницьку й русифікаційну акцію, що її проводить у цих ділянках Москва, а з другого боку, на конкретних прикладах вказав на протидію, як проводять там українські учені, літератори й мистці в обороні рідної культури й науки.

Ред. Р. Ільницький присвятив свою доповідь в основному еміґраційній проблематиці, а саме наболілій і нашумілій справі зв'язків із приїжджими з України діячами науки й культури. Доповідач обстоював потребу й користь таких зв'язків, підкреслюючи, що при розумній політиці у справі культобміну українська еміґрація може чимало допомегти в боротьбі за збереження і розвиток української культури в Україні, а також у популяризації української справи за кордоном. Для цього потрібно, в міру наших можливостей, впливати на уряди країн нашого поселення, щоб вони у своєму плянуванні культобміну якнайширше включали Україну. Доповідач гостро запротестував проти „обвинувачень" у радянофільстві, якими противники культобміну обкидають відомих еміґраційних патріотів, у т. ч. колишніх довголітніх в'язнів концтаборів. З другого боку, доповідач рішуче відмежувався від підступних „похвал" у радянофільстві, якими місцеві комуністичні „проґресисти" намагаються роз'ятрити внутрішній спір в українській громаді.

Після доповідей відбулася дискусія, в якій виступали: Р. Голіят, Марта Богачевська-Хом'як, д-р Савчак, мґр. Луцький, проф. д-р Ів. Лисяк-Рудницький, адв. Мартюк, Й. Гірняк, інж. Колтунюк, інж. С. Куропась, Р. Хом'як, д-р В. Баранецький, А. Гудзовський, Є. Стахів. Наприкінці схвалено резолюції, за якими голосували всі присутні, за вийнятком двох голосів проти.

Р. І.

Згадали і про „Веселку" в Клівленді

Український Народний Дім 6-го січня влаштував Святий Вечір при 93-ій Східній вулиці. Гарно застелені столи, при світлі свічок, сніп пшениці і гарно випечений книш, котрий подарувала пане Ксеня Курочка, нагадували кожному з нас молодечі літа в родинному селі в Україні. Подано 12 страв на столи, а всі гості майже з 364 Відділу УНСоюзу засіли до смачної вечері, що її приготували пані К. Курочка, Ковбаснюк, Кукіз і А. Заблоцька.

Голова УНДому Гр. Кукіз провів молитву, а п. Мирослав Бик заграв на скрипці „Бог Предвічний". По вечері Михайло Барчак і М. Бик приґравали, а гості колядували до пізньої ночі. Гості зложили $28; по оплаті розходів лишилося ще $10, з чого $5 висилаємо на журнал „Веселка", а других $5 на радіопрограму в Клівленді.

М. Кукіз

Крутянська Академія в Балтіморі, Мериленд

Крутянську Академію в Балтіморі влаштував цього року Крутянський Комітет, в склад якого входили: Осип Зінкевич (УАТ „Зарево") — голова, Теодор Кузьмів (СУМА) заступник, І. Хархаліс (Пласт), О. Поліщук (УСГ) — члени. Напередодні Крутянської річниці Комітет видав заклик до громадянства і молоді, в якому закликав до співпраці і толеранції та до зближення української молоді в своїй діяльності.

Величава Академія, в якій взяло участь рекордове число українського громадянства і молоді, відбулась 7 лютого і її відкрив голова Комітету О. Зінкевич. Святочну доповідь „Пам'яті Крутянців" виголосив д-р Юрій Криволап, молодий викладач в Мерилендському університеті, представляючи присутнім історичне тло, на якому дійшло до бою під Крутами та зробив висновки, з'ясовуючи, яке велике значення має Крутянський бій для теперішніх і майбутніх поколінь української молоді.

Велику програму виповнили — збірна молитва пластунів і сумівців за словами Ю. Клена з „Проклятих років", яку підготовила п-ні Раїса Зелинська, деклямації П. Олексюк і М. Зозуляк, виступ мандолінового гуртка Ю СУМА, фортепіянові точки Р. Стельмаха і О. Стасюк — учнів УМІ. Порадували присутніх ніжний голос Роми Мацюрак, яка виконала кілька пісень при акомпаніяменті своєї сестри Оксани, і студентський квартет в складі О. Лучишин, М. Поліщук, І. Харкаліс і Л. Пісецької при акомпаніяменті Ліліянни Шав'як.

Захоплення викликав Крутянський образок проф. В. Радзикевича „Леґенда Крут", в якому взяли участь пластуни Марійка Зелинська, Богдан Булавка і Андрій Татчин, яким акомпаніювала О. Мацюрак, і яких підготовила п-ні мґр. Л. Лемішка.

Програму збагатили виступи двох місцевих хорів — ООЧСУ і при Відділі УККА, якими кермує проф. І. Сенюта.

Добре враження робила декорація сцени, яку скомпонували Орест Поліщук і Т. Кузьмів, та світляні ефекти до окремих точок.

Академія, в якій брали участь спільно всі молодечі і студентські організації, була позитивним явищем у нашій громаді, яка всецілo підтримала цей почин, даючи моральну підтримку організаторам своєю численною участю.

Балтіморець

Перші сліди запорожців в Америці

Багато писалося про твердження о. А. Гончаренка, що до берегів Західньої Америки прибули наші козаки - запорожці по полтавськім бою (1709) та по знищенню Запорозької Січі москалами — 1775-го року. Якщо були докладні дані про ці історичні події, якщо їх мав покійний о. Гончаренко, — то їх позабирали його сусіди, або вони згоріли у родиннім домі пані Гардер, в липні 1956-го року. Може ще дещось і є, і ще покищо не дісталося до рук дослідників.

Та нині прийшла до мене вістка, що є певні докази про приїзд запорожців до Мендосіно, Каліфорнія. Ділюся тою вісткою з усіми зацікавленими людьми.

Досі, коли я писав про запорожців в Америці, на мене гляділи з недовір'ям; особливо наші люди посміхалися із запорожців в Алясці та в Америці. Деякі американці уважали, що і таке могло бути. Доказів не було.

Історичне Т-во у Мендосіно, з котрим я вже переписувався довший час, і котре не дуже довіряло можливості приїзду туди запорожців, пише до мене:

„В 1917 році під час зимової зливи на Блю Крік, бічної річки Клямат, обірвався один беріг. Закопані в тому березі були декілька людських черепів, більших розмірів від індіянських людей, що там проживали. Індійські перекази твердять, що більше число білошкірих мужчин приплили багато літ тому, можливо перед 1800 роком та замешкали з індіянами. Вони були досвідчені ремісники та допомагали індіянам різним способом. Вони помало перебрали владу над індіянами; вони, приміром, настоювали на тім, щоб індіяни ділились скотом, що вони уполювали, рибою, що вони зловили та усіми своїми харчами в заміну за поміч та охорону. Вони (прибулі білі мужчини — Ф. Л.) тішилися прихильністю індіян, які були їм слухняні. Індіяни називали своїх чужинців — воґіс — „Waugies"

Одного дня скликали індіян на раду і сказали їм, що виїжджають в далеку дорогу в гору річки. Обіцяли повернутися і жити з ними в такій згоді, як досі. Літа минали і „воґіс" не вернулися. Чи їх поубивали неприятельські індіяни, чи вони повмирали від хворіб чи від якогось нещасливого випадку — ніхто не знає.

Коли в 1828 році Й. Смит із своїми людьми приплив в долину річки Кламат старші індіяни кликали їх „ воґіс", гадаючи, що це були їхні приятелі „воґіс" з давних літ.

Лагідна поведінка з індіянами, настоювання на те, щоб вони ділилися своєю добич'ю, харчами та рибою, нагадує звичаї наших козаків. Скликування ради, сповіщення індіян про свої пляни і т. д. рівнож нагадують козацькі звичаї.

Автор цих рядків кличе усі наші культурно - освітні товариства доконче на місці прослідити справу приїзду наших запорожців до Мендосіно, до Сан Дієґа в Каліфорнії та до Асторії, Ореґон, а також і на Аляску.

Федір Луців

„НЕХАЙ НЕ ПРИХОДИТЬ П'ЯНИЙ"

У статті В. Біленка („Молодь України" з 2 березня ц. року) є таке місце, де учні Кашперівської середньої школи, Миколаївської области, пишуть про свого вчителя: „Хай нам учитель менше моралі читає на лекціях і не приходить п'яний".

Нове число „Українського Філятеліста"

Союз Українських Філятелістів видав чергове число журналу „Український Філятеліст", зредаґоване проф. Левом Поповичем, Ню Йорк ч. 1(27). Рік видання XII, за листопад 1964 року, стор. 19 та з сторінки ілюстрацій. Гарно оформлена обкладинка журналу на тлі світлини пам'ятника Т. Шевченка у Вашинґтоні. Звітна частина обіймає 7 сторінок і становить джерельний матеріял для історії та хроніки СУФ-ів.

Дальша частина — має філятелістичні матеріяли, пов'язаніз 150-літтям народин Т. Шевченка. Голова СУФілятелістів, проф. Лев Попович написав „Ювілейні випуски на честь Т. Шевченка", про різні пропам'атні марки, рисункові листівко, коверти та особливі печатки. Тут є згадані видання закордонного відділу Підпільної Пошти України — ОУА(р.) з 1964 року, серії 12-ти марок, листівки і коверти. Марки Т-ва Приятелів Української Капелі Бандуристів видання інж. Михайла Віньонова з Бостону: листівки та печатки, які були ним надані та франковані американським поштовим урядом у Вашинґтоні 27-го червня 1964-го року. Видання Б-та кол. вояків І Дивізії УНА, чотири листівки, ОДВУ — конверту Український Музей в Клівленді (Ст. Кікта) марки, листівки та коверти, КПШ в Ню Йорку дві листівки, одна з них з пам'ятником Т. Шевченкові у Вашингтоні. Включено тут теж коверти Укр. Філ. Т-ва у Філадельфії та коверти д-ра В. Трембіцького. Слідує стаття проф. Л. Поповича: Т. Шевченко надержавних поштових марках з 1964 року, тобто савтські видання з репродукціями та стаття П. Герця: Поштові марки УНР на виставці 1963 року. Не поминено філятелістичні новини і згадкаю про тих, :о відійшли, закінчується це исмо Українського Філятеліста.

Д-р Ол. Соколишин

Ольга Мак

ВОНО ЗНОВУ ОЖИВАЄ

СЦЕНА НА ОДНУ ДІЮ

Всі авторські права застережені.

(10)

ШЕВЧЕНКО *(палко)*: Чому така людина, що могла дати щастя другому, лишилася самотня? Чому? Хіба це не гріх? Та це все одно, що в часи голоду нищити хліб, якого потребують умираючі люди! *(Підходить знову до стола, бере альбом і з великою ніжністю приглядається до портрета. Простягає навіть руку, щоб попестити його, як пеститься обличчя коханої людини, але зараз же відсмикує і сердито ставить альбом на стіл. Хапає чистий аркуш паперу, перо і починає писати. Стукіт у двері)*: Увійдіть! *(Поспішно закриває альбом і відкладає набік.)*

Ява XVI

ОРЛОВСЬКИЙ *(з пакунками і книжками)*: Ось і я! Довго барився?

ШЕВЧЕНКО *(не відриваючись від писання)*: Добре!..

ОРЛОВСЬКИЙ: Може вам ще чогонебудь потрібно?

ШЕВЧЕНКО *(розсіяно)*: Еге ж ... Що?

ОРЛОВСЬКИЙ *(трохи здивований)*: Питаю, чи вам ще чогось потрібно?

ШЕВЧЕНКО: Ні, не потрібно нічого. *(Пише далі.)*

ОРЛОВСЬКИЙ *(розкладаючи принесене на канапі)*: Ось ваші ліки, а це — чай, а це — булка і книжки, що ви просили. Микола Іванович обіцяв прийти увечері.

ШЕВЧЕНКО *(не перериваючи писання)*: Гм... Еге ж.. Гаразд ... Що?

ОРЛОВСЬКИЙ: Микола Іванович прийде сьогодні ввечері.

ШЕВЧЕНКО: Еге ж ...

ОРЛОВСЬКИЙ *(трохи здивований, потискає плечима і раптом, задерши нова вгору, починає нюшити повітря)*: У вас хтось був, Тарасе Григоровичу?

ШЕВЧЕНКО: Гаразд ... Що?.. А-а, була прачка. *(Пише далі з завзяттям.)*

ОРЛОВСЬКИЙ: Прачка? *(Потискає плечима і знову нюхає повітря, уважно розглядаючись довкола)*: Гм ... Прачка...

ШЕВЧЕНКО: А ти до Миколи Івановича заходив? *(Пише.)*

ОРЛОВСЬКИЙ *(уважно придивляючись до Шевченка)*: Заходив. Уже двічі вам казав.

ШЕВЧЕНКО: Справді? І що казав Микола Іванович?

ОРЛОВСЬКИЙ: Казав, що прийде ввечері.

ШЕВЧЕНКО: А книжки ти взяв у нього?

ОРЛОВСЬКИЙ: Та що з вами, Тарасе Григоровичу?! Я ж вам казав і про Миколу Івановича, і про книжки, і про ліки.

ШЕВЧЕНКО: Справді казав? *(Починає сміятися.)*

ОРЛОВСЬКИЙ *(вже зовсім стурбований)*: Тарасе Григоровичу, що з вами?

Цінна та інтересна книжка

(Антін Чернецький. Спомини з мого життя. Лондон 1964 ст. 142)

Видавництво „Наше Слово" в Лондоні випустило друком 1964 року цінну та інтересну книжку п. з. „Спомини з мого життя", автором якої є відомий суспільно-громадський і політичний діяч, Антін Чернецький, який помер нагло на удар серця 15. лютого 1963 року у Швайцарії на 76 році його трудящого життя. Похоронено покійного 19-го лютого 1963 р. в Цюріху на цвинтарі „Сільфельд", де на його гробі видніє напис німецькою мовою: АНТІН ЧЕРНЕЦЬКИЙ, журналіст, 1887-1963, спочиває тут, далеко від своєї Вітчини — УКРАЇНИ. В.И.п.!

На початку книжки поміщена світлина покійного з останнього року його життя.

Книжка має заледве 141 сторінок друку середнього книжково формату. Але її зміст є багатий в інтересні події з суспільно-громадського, політичного та професійно-громадського життя автора, в яких він брав активну участь.

Зокрема ця його книжка цікава тим, що в ній автор, довголітній активний і жертвенний організатор та діяч професійного життя українського робітничого руху, найперше під австрійською, а опісля під польською займанщиною західньо-українських земель розповідає докладно про ті труднощі, з якими увесь час приходило боротися тодішнім провідникам українського робітництва не лише з окупаційними, ворожими українському народові, державними режимами, але навіть з польськими робітничими провідниками, які, хоч називали себе соціялістами та все покликувалися на міжнародну робітничу солідарність, то на ділі нічим не відрізнялись від найбільш шовіністичних польських кол, державних властей та організацій.

Висловлюючи свої власні критичні зауваження про ті, чи інші події з українського життя, чи українські організації, які в тих подіях брали участь, автор робить культурно і вміру можливости старається ся бути якнайбільш об'єктивний. В післяслові, яким закінчені спомини, він так оцінює свою працю:

„Спомини з мойого життєвого шляху й громадської праці — це не сам список мойого „винен і має". Закінчую їх писати на 76 році мого життя. Довгий це життєвий шлях, що його Бог мені призначив.

У цих споминах є зафіксовані і моя підготовка до громадської праці в школі та в таємному гуртку „Молода Україна" і моя участь у політичному й громадському житті за 55 літ моєї діяльности. Є в них і мій лет вгору і падіння вниз.

Є успіхи і невдачі. Є й удари, яких не щадила мені доля.

„Це не наукова, методична історія, бо поза об'єктивізмом, потрібним історикові, є тут, — цього я свідомий, і мій суб'єктивний погляд, моя суб'єктивна оцінка. Трудно. Я активний учасник великого процесу, його не тільки наочний свідок, але й той, що творив, бо мав вплив на певні події.

Тому й суб'єктивізм, від якого не вільна людина — учасник подій.

„Це, що я робив, було виявом найінтемніших стимулів мого я. І я підлягав впливам оточення та ідеям доби. Свідоми я того, що у своїй громадській праці робив помилки. Я ставився і ставлюся й до себе критично та таку ж методу застосовую і супроти інших.

Коли кого несправедливо скритикував, хай вони мені вибачать, бо я не хотів їм свідомо робити кривду. Я тільки висловив свій погляд ... Оцінка належить вже мені, а громаді й майбутнім поколінням."

На думку автора цих рядків Антін Чернецький направду придержувався у своїй книжці засад, що їх написав на кінці споминів. Коли хто має сумнів щодо того, нехай прочитає „Спомин з мого життя", то сам про це переконається, і матиме задоволення з прочитаної книжки, хочби навіть не у всім погоджувався з поглядами автора книжки.

Д-р Михайло Росляк

Засумуй, коломийко!

24 січня помер музикант Павло Гуменюк. Прожив 80 років, родився в Підволочиськах, Скалат.

Якщо якомусь гумористові, акторові, співакові належиться пошана і признання то напевно заслужив собі й наш земляк Павло Гуменюк. Він із старого краю привіз народню композиторську здібність, з пам'яті виписував пісні, і зараз укладав мелодію до них. За 15 років награв свого укладу 83 платівки, в тім Українське весілля. Це задивувало Колюмбійську Компанію, бо розійшлося за рік 150.000 платівок самого „Весілля", а за 15 років може з мільйон.

Не лише українці купували, їх, робили це також жиди, поляки,словаки.

Компанія почала наслідувати Гуменюка і замовляла інші нації робити подібні платівки з народними звичаями, але успіху вже не було.

До Гуменюка вже були українські платівки, десь від 1912 року. Це були платівки, накручувані в Петербурзі компанією Віктор. Там були окремі сцени, „Наталки Полтавки" та „Ой не ходи Грицю". Хто вже трохи доробився і мав грамофон, до нього заходили знайомі в неділю по полудні і слухали. Їх це за душу не дуже „брало", бо це співали фахові співаки, а не прості люди. Гуменюк першу платівку накрутив 1925 року.

Як я її дістав до крамниці і як заграв, люди остовпіли.

— Ой, це так, як в моїм селі грали. Давайте мені, давайте мені.!

Платівки брали, хоч грамофонів не мали. Це щось своє рідне. Гуменюк перестав грати коломийки, як прибули танґа, фокстроти, та ромби. Але він щоп'ятниці заходив до „Сурми" похвалитись новими піснями і мелодіями.

Його „Срібне Весілля" це недавно вийшло в Канаді. Золотого вже, здається, не почуємо. За ті щиронародні коломийки, козачки та інші платівки, які наших людей потішали під час тяжких часів, Гуменюкові належиться „Вічна пам'ять". Так хай це слово буде йому подякою за його талант.

Хай земля американська буде йому пером!

Кондоленції його родині!

М. Сурмач

Посмертні згадки

АНДРІЙ БАНДУРА, член 16 Відд. УНС в Спрінґ Валей, Н. Й., помер 1 березня 1965 р. проживши 49 літ. Народився 6 січня 1916 р. в Спрінґ Валей, Н. Й. Залишив у великому смутку дружину Розалію, маму, батька, 3 дітей, синів Василя і Михайла, дочку Евгенію, братів Юрія і Василя, сестру Олену з родинами. Похорон відбувся 4 березня 1965 р. з похоронного заведення до укр. кат. церкви св. Петра і Павла в Спрінґ Валей, Н. Й., відтак на цвинтар св. Антонія в Нанует, Н. Й., при участи родини, приятелів і членів Відділу.

Вічна Йому Пам'ять!

М. Москаль, секр.

СТЕЦЬКО ЕВСТАХІЙ, член Т-ва о. М. Шашкевича — 94 Відд. УНС в Гамтрамк, Міш. помер в N. Miami Beach, Florida 11 січня 1965 р. Покійний народився 21 лютого 1898 р. в Мишлятичах, пов. Мостиська, а до Америки прибув 1912 р. До УНС вступив 1938 р. Полишив в глибокому смутку дружину Анну, дочку Катерину з мужем, сина Михайла з дружиною, 4 внуків — Михайла С., Юрка С., Михайла Т., Христину і одного брата в рідному селі на Україні. Похоронено Покійного в N. Miami Beach, Florida.

Вічна Йому Пам'ять!

М. Кончак

КАТЕРИНА ГАЛАМАГА, довголітня членка Т-ва Любов — 45 Відд. УНС у Філядельфії, Па., померла 19 лютого 1965 р. по довгій і тяжкій недузі, проживши 68 р. з котрих 40 р. була членкою УНС. Народилася в с. Волоща, пов. Самбір, Галичина. Полишила в глибокому смутку мужа Антона, 3 зам. доньки Мирославу, Любу і Віру, 9 внуків. Похорон відбувся 25 лютого 1965 р. з церкви св. Йосафата при участи родини, сусідів і членів Т-ва на цвинтар св. Марії на Фокс Чейс б. Філядельфії.

Вічна Їй Пам'ять!

М. Сеник, секр.

ТАРЗАН, ч. 5409 Перед змаганням ..

"WHEN I GIVE THE SIGNAL, THE CONTESTANTS WILL RACE FOR THIS GOURD," EXPLAINED THE STRONG ONE.

"THE WINNER DRINKS AND GAINS STRENGTH-- AND A POSSIBILITY OF DEFEATING ARBO!"

"I DON'T LIKE THIS," SAID DR. BATES. "WELL, I DO" BOB SNAPPED. "AT LEAST IT'S A CHANCE!"

12-5-5409

— Коли я дам знак, змагуни будуть змагатися в швидкості за цю посудину, — вияснював Могутній.

— Переможець питиме й здобуде силу ... та можливість перемогти Арбо!

— Я цього не люблю, — сказав д-р Бейтс. — Нехай, я погоджуюся — огризався Боб. — Принаймні є ще якась можливість!